

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Morten Lange): Efter de faldne udtalelser foreslår jeg; at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om ændring af lov om almindelig omsætningsafgift [af Henry Christensen m. fl.].

Valgt blev: *Peter Nielsen, Lis Groes, Jørgen Peder Hansen, Per Hækkerup, Egon Jensen, Hans Lund, Børge Schmidt, Henry Christensen, Anders Andersen, Alfred Bøgh, Ib Thyregod, Knud Thomsen, Havnstrup Clemmensen, Stetter, Aksel Larsen, Ømann og Hilmar Bawnsgaard.*

Tredje næstformand (Morten Lange): Efter henstilling skal jeg lade den sidste sag udgå af dagsordenen.

Folketingets næste møde afholdes tirsdag den 21. november kl. 13³⁰ med følgende dagsorden:

[Den af tredje næstformand oplæste dagsorden udelades, jfr. indledningen til 26. møde].

Angående folketingets arbejde de følgende dage i den pågældende uge henviste tredje næstformand til den omdelte ugeplan.

Mødet hævet kl. 11³⁸.

26. møde.

Mandag den 20. november kl. 14.

Formanden: Efter afslutningen af tingets møde i fredags har det vist sig påkrævet at ændre tidspunktet for tingets første møde i denne uge fra tirsdag den 21. november kl. 13³⁰ til i dag, mandag den 20. november kl. 14. Der er givet tingets medlemmer telegrafisk eller telefonisk meddelelse herom.

Endvidere er der udsendt en omtrykt dagsorden. I henhold til denne er den eneste sag på dagsordenen:

Meddelelse fra formanden.

Jeg har følgende at meddele:

I skrivelse af dags dato anmoder statsministeren om, at han i dag, den 20. november, uden for dagsordenen må afgive en redegørelse i henhold til § 19, stk. 3, i forretningsorden for folketinget.

I skrivelse af dags dato meddeler handelsministeren, at han ønsker mundtligt at fremsætte:

Forslag til lov om avancestop.

Jeg giver først ordet til statsministeren, for at han kan give tinget den anmeldte redegørelse.

Statsministeren (J. O. Krag): Den devaluering af det engelske pund, som blev bekendtgjort lørdag aften, måtte give anledning til alvorlige og dybtgående overvejelser. Regeringen har under disse overvejelser været i kontakt med Nationalbanken, med de politiske partier i folketinget og med erhvervene og arbejdsmarkedets parter.

På baggrund af de synspunkter, der herunder er fremført, har regeringen truffet den beslutning, jeg nu skal redegøre for og motivere over for folketinget. Jeg vil gerne fastslå, at der ikke forud for devalueringen af det engelske pund har været nogen overvejelse i regeringen i retning af at ændre kronens værdi. Den devaluering, regeringen har besluttet sig for, er alene motiveret af den forudgående britiske devaluering og de

[Statsministeren.]

følgevirksomheder, den vil få for Danmarks økonomi og for de danske erhverv.

De oplysninger, vi har modtaget fra andre lande, går ud på, at kun ganske få lande uden for sterlingområdet har ændret deres dollarkurs efter Englands devaluering. Det kunne imidlertid ikke være afgørende for os. Vi måtte tage et særligt hensyn til, at over halvdelen af vor landbrugseksport afsættes på det britiske marked. Fastholdelsen af den hidtidige dollarkurs ville derfor betyde et meget føleligt indkomststab for dansk landbrug i en situation, hvor landbruget i forvejen møder betydelige vanskeligheder bl. a. med hensyn til eksport af kød og kvæg til Tyskland. Det var derfor en given ting for regeringen, at hensynet til landbruget måtte spille en væsentlig rolle, når der skulle tages stilling til den engelske devaluering.

De problemer, devalueringen af det engelske pund rejser for fiskerierhvervet, måtte også indgå i vore overvejelser. Også hensynet til de øvrige eksporterhverv, til de produktionsgrene, som konkurrerer med importen, og dermed til hele beskæftigelsen, har spillet en afgørende rolle for os. Industrien har i en lang årrække udvidet eksporten i et omfang, som vidner om konkurrencedygtighed. Udviklingen i industriens markedsandele tyder ikke på, at industriens konkurrenceevne er sat over styr, men den stagnation, der har præget en række lande, har svækket stigningstakten i den danske industrieksport. Selv om der forhåbentlig i løbet af 1968, i løbet af næste år, kommer en ny konjunkturoppgang fra udlandet, er det givet, at konkurrencen fortsat vil være hård, og at den engelske devaluering vil bidrage til at skærpe denne konkurrence for vor industrieksport på en række markeder. Den engelske devaluering kunne herigennem bidrage til at forøge problemerne for dansk industrieksport og for beskæftigelsen i Danmark. Denne tendens bliver så meget mere alvorlig, som den engelske devaluering samtidig medfører en væsentlig forringelse af forholdet mellem vore importpriser og eksportpriser, fordi en så stor del af Danmarks eksport stadig afsættes til England. Denne forringelse af bytteforholdet kan opgøres til over en halv milliard kroner om året. Skal dette tab dækkes ind, øges behovet for en

udvidelse af eksporten. Vi må derfor lægge stor vægt på, at der sker en udvidelse af den danske industris muligheder for udførsel af danske varer.

Ud fra disse hensyn til erhvervene har regeringen besluttet sig til at følge pundet ca. halvvejen, og vi vil i dag anmode den internationale valutafond om en godkendelse heraf. Kronen devalueres herefter med 7,9 pct., og derved får vi en dollarkurs på 7,50 og en sterlingkurs på 18,00. Dette bidrager til at løse det problem, den britiske devaluering har skabt for det danske landbrugs indtægter. Landbrugets organisationer har allerede over for mig tilkendegivet, at de ønsker forhandlinger med regeringen; det er vi naturligvis rede til.

Den danske devaluering bidrager til at sikre beskæftigelsen, men den er samtidig så moderat, at det skulle være muligt at undgå, at den skaber et efterspørgselspres og fremkalder pris- og omkostningsforhøjelser, som efter kort tids forløb ville opspise de gunstige virkninger, devaluering kan få for vor udenrigshandel, produktion og beskæftigelse. Det blev under forhandlingerne med erhvervslivet og arbejdsmarkedets organisationer stærkt fremhævet fra mange sider, at vi burde undgå foranstaltninger, som kunne føre til en pris- og omkostningsudvikling, der bringer Danmark ud af takt med udviklingen i andre lande. Regeringen deler ganske dette synspunkt; derfor er det besluttet samtidig med devalueringen at gennemføre forskellige foranstaltninger, som vi føler os overbevist om vil bidrage meget væsentligt til at holde udviklingen i pengeindkomsterne under kontrol.

Regeringen vil søge gennemført en lov om avancestop, en lov, som skal hindre, at de tendenser til prisstigning, som devalueringen uundgåeligt vil udløse, fører til selvforstærkende stigning i pris- og omkostningsniveauet. Handelsministeren vil i dag fremsætte forslag til denne lov, og jeg håber, at den i forståelse med partierne kan gennemføres allerede i dag. Regeringen har på dette grundlag forhandlet med landsorganisationen LO, som under hensyntagen til de vigtige beskæftigelsesmæssige interesser har erklæret sig rede til at give afkald på den dyrtidsregulering, der er en direkte følge af devalueringen, under forudsætning af at

[Statsministeren.]

andre befolkningsgrupper yder et tilsvarende bidrag til at sikre, at virkningerne af devalueringen fastholdes.

Arbejdsministeren vil derfor i den nærmeste fremtid fremsætte forslag om, at alle lønmodtagere, herunder også statens og kommunernes tjenestemænd — vi skal selvfølgelig have en forhandling med de pågældende organisationer — giver afkald på den dyrtidsregulering, der skyldes devalueringen. Finansministeren vil endvidere fremsætte forslag om en engangsskat, som skal hvile på andre indkomstagere på en sådan måde, at de yder et tilsvarende bidrag til en stabilisering af udviklingen. Derigennem sikrer vi en rimelig og socialt præget balance mellem de forskellige befolkningsgrupper.

Gennemføres regeringens forslag, skønner vi, at det lægger en dæmper på udviklingen i omkostningsniveauet, og at det indebærer en tilsvarende begrænsning i efterspørgselspresset. Det betyder samtidig en aflastning af statens og kommunernes budgetter. Det er regeringens opfattelse, at den besluttede devaluering vil styrke erhvervenes konkurrenceevne både på eksportmarkederne og på hjemmemarkedet og dermed bidrage på afgørende måde til at sikre en høj og stabil beskæftigelse. De supplerende foranstaltninger, regeringen vil foreslå, skal sikre, at denne styrkelse af erhvervslivet kan fastholdes. Devalueringen og de supplerende foranstaltninger vil styrke tilliden til den danske kronas stabilitet i fremtiden, hvilket jeg tillægger meget stor betydning. Nationalbanken, som vi har været i løbende forbindelse med, har tilsluttet sig regeringens forslag. Jeg skal udtrykke håbet om, at vore forslag vil finde tilslutning hos et bredt flertal i folketinget.

Formanden: Jeg giver dernæst ordet til handelsministeren, for at han kan fremsætte det i dag anmeldte lovforslag.

Handelsministeren (Ove Hansen): Hermed har jeg den ære for det høje ting at fremsætte forslag til lov om avancementstop.

Devalueringen af den danske krone i forbindelse med sterlingdevalueringen vil uundgåeligt udløse tendenser til stigning i det danske prisniveau. Dette følger umiddelbart

af stigningen i priserne på de importerede varer, som indføres fra lande, over for hvilke den danske kronas værdi er nedskrevet. Også den øgede indtjening for eksporten, som kronedevalueringen giver anledning til, kan give impulser til prisstigning. Af hensyn til udviklingen i det danske pris- og omkostningsniveau og hermed til erhvervenes konkurrenceevne anser regeringen det for overordentlig betydningsfuldt, at der træffes foranstaltninger til at sikre, at disse tendenser modvirkes mest muligt. Det vil være særlig vigtigt at holde avanceberegningen under kontrol i den første tid efter devalueringen, hvor risikoen for, at hele prisudviklingen kommer i skred, vil være størst.

Regeringen har i denne situation fundet det rigtigt at fremsætte dette lovforslag om et midlertidigt avancementstop.

Forslaget omfatter avanceberegningen i virksomheder inden for industri, håndværk og handel, ligesom bestemmelserne skal gælde for tjeneste- og transportydelser. Producentpriser inden for landbrug, skovbrug, gartneri og frugtavl samt fiskeri falder derimod uden for lovens område. Grunden hertil er, at producentpriser inden for disse erhverv ikke på samme måde som inden for de øvrige erhverv fremkommer som resultat af en omkostningsberegning, og hertil kommer, at producentpriserne for en række landbrugsvarer i forvejen reguleres i henhold til særlig lovgivning.

Princippet i lovforslaget er, at de erhvervsdrivende ved salg af de af loven omfattede varer ikke må beregne sig en højere bruttoavance, hverken procentvis eller absolut, end den, der var gældende umiddelbart før devalueringen. I de fleste tilfælde vil bestemmelsen om fastholdelse af den absolutte bruttoavance være afgørende, men for at tage højde for sådanne tilfælde, hvor der sker nedgang i indkøbspriserne, er det fundet rigtigt at bestemme, at heller ikke den procentvise bruttoavance må forhøjes.

Udformningen af et sådant avancementstop understreger stærkt nødvendigheden af lovens midlertidige gyldighed. På nogle områder kan det få uheldige konsekvenser at fastholde avancestrukturen fra tiden umiddelbart før devalueringen. Regeringen er endvidere opmærksom på, at en række virksomheder, måske særlig inden for industrien,